

**BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT**

GEWONE ZITTING 2009-2010

16 JUNI 2010

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**teneinde de UNESCO
voor te stellen om het Zoniënwoud en
het kathedraalwoud in te schrijven op
de Lijst van het Werelderfgoed
van de Mensheid**

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie
voor de Ruimtelijke Ordening,
de Stedenbouw en het Grondbeleid

door mevrouw Viviane TEITELBAUM (F)

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heer Willem Draps, mevr. Cécile Jodogne, mevr. Gisèle Mandaila, mevr. Viviane Teitelbaum, de heren Mohammadi Chahid, Mohamed Ouriaghli, mevr. Fatiha Saïdi, mevr. Anne Dirix, de heer Alain Maron, mevr. Marie Nagy, mevr. Julie de Groote, mevr. Mahinur Ozdemir, mevr. Els Ampe, mevr. Annemie Maes.

Plaatsvervangers : de heren Emmanuel De Bock, Emin Özkara, mevr. Elke Roex.

Andere leden : mevr. Caroline Désir, de heren André du Bus de Warnaffe, Ahmed El Ktibi, mevr. Béatrice Fraiteur, de heer Ahmed Mouhssin.

Zie :

Stuk van het Parlement :
A-85/1 – 2009/2010 : Voorstel van resolutie.

**PARLEMENT DE LA REGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

SESSION ORDINAIRE 2009-2010

16 JUIN 2010

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

**visant à soumettre à l'UNESCO
la proposition d'inscription,
sur la Liste du Patrimoine mondial
de l'humanité, de la Forêt de Soignes et
de la hêtraie cathédrale**

RAPPORT

fait au nom de la commission
de l'Aménagement du Territoire,
de l'Urbanisme et de la Politique foncière

par Mme Viviane TEITELBAUM (F)

Ont participé aux travaux de la commission :

Membres effectifs : M. Willem Draps, Mmes Cécile Jodogne, Gisèle Mandaila, Viviane Teitelbaum, MM. Mohammadi Chahid, Mohamed Ouriaghli, Mmes Fatiha Saïdi, Anne Dirix, M. Alain Maron, Mmes Marie Nagy, Julie de Groote, Mahinur Ozdemir, Els Ampe, Annemie Maes.

Membres suppléants : MM. Emmanuel De Bock, Emin Özkara, Mme Elke Roex.

Autres membres : Mme Caroline Désir, MM. André du Bus de Warnaffe, Ahmed El Ktibi, Mme Béatrice Fraiteur, M. Ahmed Mouhssin.

Voir :

Document du Parlement :
A-85/1 – 2009/2010 : Proposition de résolution.

I. Uiteenzetting van de heer André du Bus de Warnaffe, mede-indiener van het voorstel van resolutie

De heer André du Bus de Warnaffe heeft in de commissie de volgende uiteenzetting gehouden :

« Het Zoniënwoud is erfgoed van onschatbare waarde voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het bestrijkt ongeveer 10% van zijn grondgebied.

De biologische, ecologische, sociale waarde van het woud wordt ruim en is al meermaals officieel erkend.

Het Woud, de aangrenzende bosrijke gebieden en de vallei van de Woluwe werden aldus opgenomen in het netwerk Natura 2000.

In april 1996, is het Zoniënwoud op Europees niveau voorgesteld als speciale beschermingszone.

Het Zoniënwoud is sinds 1959 door een besluit beschermd en valt onder de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed, die elke wijziging van het uitzicht ervan verbiedt. Enkel onderhoudswerken zijn sedertdien toegestaan.

Een groot deel van het Woud wordt gekenmerkt door een bijzondere vegetatie, te weten de kathedraalbeuken. Het « kathedraalwoud » bestrijkt tot op vandaag nog ongeveer 65 % van het bosgebied, maar het beheerplan van 2003 voorziet in een beperking tot 50 %. Een nieuw beheerplan waarin dat percentage wordt herzien ligt overigens ter studie en zal opnieuw besproken worden.

Burgerverenigingen proberen de bevolking warm te maken voor de bescherming van het kathedraalwoud.

De nieuwe wetenschappelijke inzichten die Leefmilieu Brussel in de verf gezet heeft en die in november 2009 bekendgemaakt zijn, versterken thans het vermoeden dat de beuk in ons Gewest zich in de loop van deze eeuw alsmaar moeilijker zal aanpassen aan de stijging van de gemiddelde temperatuur van onze planeet.

Dat gegeven heeft geleid tot een grotere bewustwording bij de verenigingen die zich bekommeren om de toekomst van het kathedraalwoud.

Het Woud is niet gedoemd om te verdwijnen, maar de wetenschappers voorzien dat, gelet op de snelheid waarmee het klimaat wijzigt, grote veranderingen zich zullen voltrekken.

Verschillende klimaatscenario's worden overwogen : stijging van de maximumtemperatuur, kortere koude peri-

I. Exposé de M. André du Bus de Warnaffe, coauteur de la proposition de résolution

M. André du Bus de Warnaffe a tenu devant les commissaires l'exposé suivant :

« La Forêt de Soignes constitue un patrimoine inestimable pour la Région de Bruxelles-Capitale. Elle occupe environ dix pour cent de son territoire.

La valeur tant biologique et écologique que sociale est largement reconnue et a fait l'objet de différentes formes de reconnaissance officielle.

La Forêt, les domaines boisés avoisinants et la vallée de la Woluwe ont ainsi été intégrés dans le réseau Natura 2000.

En avril 1996, la Forêt de Soignes a été proposée au niveau européen comme zone spéciale de conservation.

En 1959, la Forêt de Soignes a bénéficié d'un arrêté de classement et a été soumise à l'ordonnance du 4 mars 1993 sur la conservation du patrimoine immobilier qui interdit toute modification de son aspect. Depuis lors, seuls des travaux d'entretien sont autorisés.

Une partie importante de la Forêt est caractérisée par un faciès végétal singulier dénommé « hêtraie cathédrale ». La hêtraie cathédrale couvre encore quelque soixante-cinq pour cent de l'aire du massif mais le plan de gestion adopté en 2003 prévoit de la limiter à cinquante pour cent. Un nouveau plan de gestion est par ailleurs à l'étude et reverra ce pourcentage, qui sera à nouveau soumis à discussion.

Des associations citoyennes se sont mobilisées pour la protection de cette hêtraie cathédrale.

Aujourd'hui, les nouveaux éléments de connaissance scientifique mis en évidence par Bruxelles Environnement et communiqués en novembre 2009, accréditent la présomption que l'adéquation écologique du hêtre dans notre Région sera progressivement rompue dans le courant de ce siècle en raison des conséquences de l'augmentation de la température moyenne de l'atmosphère de notre planète.

C'est évidemment cet élément-là qui a motivé une sensibilisation accrue des associations qui se soucient de l'avenir de la hêtraie cathédrale.

La Forêt n'est pas condamnée à disparaître mais la communauté scientifique prévoit que des modifications importantes auront lieu en raison de la rapidité des modifications climatiques.

Différents scénarios sont envisagés : augmentation de la température maximale, réduction des épisodes de froids,

odes, gewijzigde spreiding van de regenperiodes, krachtigere winden, stijging van de zeespiegel, extremere weersomstandigheden zoals hittegolven, perioden van droogte, overstromingen en stormen. Op termijn, zouden de beuken in het Zoniënwood kunnen uitsterven.

Een van de opdrachten van de UNESCO bestaat erin bijzondere aandacht te schenken aan dreigingen die het erfgoed schade kunnen berokkenen, inzonderheid de bedreigingen ten gevolge van de klimaatveranderingen.

De UNESCO heeft in dat opzicht verschillende initiatieven genomen. In 2005, heeft de organisatie met name een rapport voorgesteld over de voorspelling en de aanpak van de gevolgen van de klimaatverandering voor het werelderfgoed en een document over de strategie om de Staten te helpen aangepaste maatregelen te treffen.

Er is bijzondere aandacht besteed aan de problematiek van de wouden.

Bedoeling van het opnemen van het Zoniënwood in de Lijst van het Werelderfgoed van de Mensheid

De opname van een site in de Lijst van het Werelderfgoed biedt het Werelderfgoedcomité de mogelijkheid om onmiddellijk hulp te bieden via het Werelderfgoedfonds. Op die manier kunnen de specialisten inzake bescherming op doeltreffende wijze tegemoet komen aan specifieke noden. Vaak volstaat enkel het vooruitzicht dat een site in die Lijst wordt opgenomen om snel beschermende maatregelen te nemen.

De opname van een site als bedreigd werelderfgoed mag in geen geval beschouwd worden als een sanctie, maar als een weg om op doeltreffende wijze tegemoet te komen aan specifieke beschermingsbehoeften.

De UNESCO biedt dus de kans om het gevaar dat het kathedraalwood thans hoopt te benadrukken en tevens een middel te vinden om dat te verhelpen.

Het scenario inzake de evolutie van het ecosysteem van het woud gaat namelijk uit van een waarschijnlijke grenzende voorspelling. Het is dus niet de bedoeling om de toekomst van het kathedraalwood als hopeloos te bestempelen.

Niet alleen het woud op zich is waardevol; ook de bodem is dat. De leemgrond geeft een beeld van het klimaat op het einde van de jongste ijstijd, zowat 10.000 jaar geleden, en zulks al op een diepte van 30 tot 40 centimeter.

Het reliëf en de bodem van het Zoniënwood vormen ook vandaag nog een uniek erfgoed dat moet worden bewaard. ».

modification de la répartition des épisodes de pluie, intensification du vent, hausse du niveau de la mer, augmentation de la survenance d'événements extrêmes tels que vagues de chaleur, sécheresses, inondations et tempêtes. A terme, le hêtre pourrait disparaître de la Forêt de Soignes.

L'un des mandats de l'UNESCO est de prêter une attention particulière à différentes menaces qui peuvent affecter le patrimoine, et plus particulièrement aux menaces climatiques.

L'UNESCO a pris à cet égard différentes initiatives. L'organisation a notamment publié en 2005 un rapport intitulé « Prédiction et gestion des effets des changements climatiques sur le patrimoine mondial » et une « Stratégie pour aider les Etats parties à mettre en oeuvre des réactions de gestion adaptées ».

Un travail particulier a même été réalisé sur la question des forêts.

Enjeux de l'inscription de la Forêt de Soignes sur la Liste du Patrimoine mondial de l'humanité

L'inscription d'un site sur la Liste du Patrimoine mondial permet au Comité d'accorder immédiatement au bien menacé une assistance dans le cadre du Fonds du Patrimoine mondial. Elle permet aussi aux spécialistes de la conservation de répondre efficacement à des besoins spécifiques. En fait, la simple perspective d'inscription d'un site sur cette Liste est souvent efficace et peut déclencher l'adoption rapide de mesures de conservation.

Le classement d'un site en tant que patrimoine mondial en péril ne doit en tout cas pas être considéré comme une sanction, mais comme un système établi pour répondre efficacement à des besoins spécifiques de conservation.

L'UNESCO offre donc un double potentiel de mise en évidence du péril encouru aujourd'hui par la hêtraie cathédrale, et une voie pour se doter d'une chance d'y remédier.

Le scénario de l'évolution de l'écosystème forestier est un scénario d'ordre probabiliste. Il n'est donc pas question d'élever l'évolution de la hêtraie cathédrale au rang de la fatalité.

A la valeur de la Forêt s'ajoute par ailleurs la valeur du sol sur lequel elle s'enracine. Il s'agit d'un sol limoneux qui montre les caractéristiques des conditions climatiques de la fin de la dernière glaciation, il y a quelque 10 000 ans, et cela déjà à partir d'une profondeur de trente à quarante centimètres.

Ainsi, le relief et les sols de la Forêt de Soignes représentent également un héritage unique qui mérite d'être protégé. ».

II. Algemene bespreking

Mevrouw Viviane Teitelbaum staat achter het voorstel van resolutie, maar betreurt dat de oppositie daar niet bij betrokken geweest is. De MR-fractie zal het voorstel evenwel steunen.

De volksvertegenwoordiger vindt inderdaad dat het belangrijk is om het Zoniënwoud te vrijwaren, vooral omdat de werken voor het GEN het woud schade berokkend hebben. Er zijn bomen omgehakt over zestig meter. Het Zoniënwoud is wel opgenomen in het netwerk Natura 2000 en is beschermd, maar die maatregelen voorkomen de schade niet.

De Minister bevoegd voor de Stedenbouw tijdens de vorige zittingsperiode had er overigens aan herinnerd dat de flora niet beschermd was als erfgoed en meende dat geen enkel juridisch argument de bescherming kon ondersteunen.

Bovendien, houdt het beheerplan van 2003 geen rekening met de opmerkingen van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML). Het zou dus nuttig zijn om het Zoniënwoud een bijkomende bescherming te geven, zodanig dat dat erfgoed niet kan worden bedreigd door argumenten uit andere domeinen.

De spreker vraagt zich ten slotte af of dergelijke voorstellen ook in de andere Gewesten ingediend zijn, aangezien het Zoniënwoud ook hun grondgebied bestrijkt, en of de studies die aan de KCML gevraagd zijn (inventaris van de opmerkelijke bomen, inventaris van de laanbomen) een initiatief zijn van het Gewest.

Mevrouw Béatrice Fraiteur is voorstander van het voorstel van resolutie maar betreurt eveneens dat zij het niet heeft mee kunnen ondertekenen. Een dergelijke tekst diende door alle partijen te worden gesteund.

De volksvertegenwoordiger heeft vroeger de Minister bevoegd voor Leefmilieu reeds geïnterpelleerd over de overtredingen van het beheerplan, dat de Regering voor een duur van vierentwintig jaar goedgekeurd heeft en waarvoor een ruime consensus bestond binnen de verenigingen. Beuken die men had moeten behouden zijn in grote getallen omgehakt.

De spreker steunt dus het voorstel dat hier besproken wordt; het Zoniënwoud moet beschermd worden.

In het voorstel van resolutie moet echter een punt onderstreept worden. Het beheerplan is weliswaar opgesteld voor vierentwintig jaar en beschermt weliswaar het kathedraalwoud voor vijftig procent en het is weliswaar mogelijk dat de beuk meer onder de opwarming van de aarde lijdt, maar de voormelde onderzoeken blijven zeer voorzichtig daarover. Men moet niet al op voorhand het kathedraalwoud veroordelen op basis van veronderstellingen en waarschijnlijkheden.

II. Discussion générale

Mme Viviane Teitelbaum salue la proposition de résolution mais regrette que l'opposition n'y ait pas été associée. Le groupe réformateur la soutiendra néanmoins.

La députée estime effectivement qu'il est important de préserver le patrimoine de la Forêt de Soignes, d'autant plus que les travaux du RER l'ont endommagée. Des arbres ont été abattus sur soixante mètres. La Forêt de Soignes a certes été intégrée au réseau Natura 2000 et classée, mais ces mesures n'empêchent pas les dégâts.

La Ministre en charge de l'Urbanisme sous la précédente législature avait par ailleurs rappelé que la faune n'était pas protégée d'un point de vue patrimonial et estimait qu'aucun argument juridique n'était susceptible d'en soutenir la protection.

En outre, le plan de gestion introduit en 2003 n'intègre pas les observations de la Commission Royale des Monuments et des Sites (CRMS). Il serait donc utile d'octroyer à la Forêt de Soignes une protection supplémentaire, de sorte que ce patrimoine ne puisse être dégradé par des arguments relevant d'autres domaines.

L'intervenante se demande en fin de compte si de telles propositions ont également été introduites dans les autres Régions, puisque la Forêt de Soignes s'étend aussi sur leur territoire, et si les études demandées par la CRMS (inventaire des arbres remarquables, inventaire des arbres d'alignement) ont été initiées par la Région.

Mme Béatrice Fraiteur se déclare favorable à la proposition de résolution mais regrette également de ne pas avoir pu la cosigner. Un tel texte aurait dû être appuyé par tous les partis.

La députée avait précédemment interpellé la Ministre de l'Environnement sur les infractions constatées par rapport au plan de gestion, adopté par le Gouvernement pour une durée de vingt-quatre ans et faisant l'objet d'un large consensus dans le monde associatif. Des hêtres qui auraient dû être maintenus ont ainsi été abattus en grand nombre.

L'intervenante appuie donc la proposition en discussion; la Forêt de Soignes doit être protégée.

Il faut toutefois insister, dans la proposition de résolution, sur un point. Le plan de gestion a certes été élaboré pour une durée de vingt-quatre ans, il protège certes la hêtraie cathédrale à cinquante pour cent, il est certes possible que le hêtre souffre plus du réchauffement climatique, mais les études citées restent extrêmement prudentes. Il ne faut pas d'emblée condamner la hêtraie cathédrale sur la base de suppositions, de probabilités.

De volksvertegenwoordiger heeft dan ook drie amendementen ingediend om het beheerplan na te leven, behalve als op een bepaald moment aangetoond wordt dat het onmogelijk wordt om daar nog rekening mee te houden.

De heer Ahmed El Ktibi herinnert eraan dat het Zoniënwoud een bos rond de stad is dat de drie Gewesten bestrijkt (zesenvijftig procent van de oppervlakte bevindt zich op het grondgebied van het Vlaams Gewest, zes procent op het grondgebied van het Waals Gewest) en dat tien procent bestrijkt van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met andere woorden 1.654 hectare.

Het woud is in 1959 beschermd voor zijn landschap en zijn biodiversiteit, zodanig dat men de oppervlakte ervan niet mag verminderen en het uitzicht ervan niet mag wijzigen.

Het woud werd vervolgens opgenomen in het netwerk Natura 2000 en erkend als speciale beschermingszone op Europees niveau overeenkomstig de Europese Habitatrichtlijn 92/43, gelet op de aanwezigheid van habitats en dier- en plantensoorten.

Bovendien is het woud een groene long in een dicht bebouwd en dicht bewoond stedelijk Gewest. Het wordt beheerd door Brussel Leefmilieu.

Het huidige beheerplan voorziet in interventies over een periode van vierentwintig jaar om een evenwicht te garanderen tussen de verschillende functies : de natuur en de ecologische waarde en de recreatieve ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek.

Dat plan voorziet in een vermindering van de beuken, die thans zesenvijftig procent van het gebied bestrijken.

Volgens het BIM, vindt men in het Zoniënwoud nog een veertigtal soorten zoogdieren, 132 soorten vogels, talrijke soorten reptielen, amfibieën en insecten. De biodiversiteit ervan moet gevrijwaard worden.

Op basis van wetenschappelijke onderzoeken over de evolutie van de beuken in het kader van de opwarming van de aarde die thans aan de gang zijn en die nog moeten worden voortgezet en afgerond, begint het BIM vandaag met de herziening van het beheerplan om de beuken nog te verminderen en de biodiversiteitszone uit te breiden.

De socialistische fractie vindt dat men moet toezien op het evenwicht tussen de door het BIM onderschreven principes van biodiversiteit en de historische en esthetische waarde van het Zoniënwoud die voornamelijk berust op de erfgoedrijckdom van het kathedraalwoud.

Het voorstel van resolutie stelt niet alleen voor om het Zoniënwoud in te schrijven op de Lijst van het Werelderfgoed (die maatregel vereist een soortgelijke beslissing in de

La députée a dès lors introduit trois amendements qui visent à respecter le plan de gestion, sauf s'il était démontré à un moment qu'il était impossible d'en tenir compte.

M. Ahmed El Ktibi rappelle que la Forêt de Soignes est une forêt périurbaine qui s'étend sur les trois Régions (cinquante-six pour cent de sa superficie se situe en Région flamande, six pour cent en Région wallonne) et couvre dix pour cent du territoire de la Région de Bruxelles-Capitale, soit 1.654 hectares.

Elle a été classée en 1959 pour son aspect paysager et sa biodiversité, de sorte qu'on ne peut en diminuer la superficie ou en modifier l'aspect.

Elle a ensuite été intégrée au réseau Natura 2000 et reconnue en tant que zone spéciale de conservation au niveau européen conformément à la directive européenne Habitats 92/43, vu la présence d'habitats et d'espèces animales et végétales.

Elle est en outre un poumon vert dans une Région urbaine dense et fortement habitée. Elle est gérée par Bruxelles Environnement.

L'actuel plan de gestion prévoit des interventions sur vingt-quatre ans dont le but est d'assurer un équilibre entre les différentes fonctions : la nature et les valeurs écologiques et les espaces récréatifs accessibles au public.

Ce plan prévoit une diminution de la hêtraie, qui couvre actuellement soixante-cinq pour cent de son territoire.

Selon l'IBGE, la Forêt de Soignes abrite encore une quarantaine d'espèces de mammifères, 132 espèces d'oiseaux, de nombreuses espèces de reptiles, d'amphibiens et d'insectes. Sa biodiversité doit être préservée.

Se basant notamment sur des études scientifiques relatives à l'évolution de la hêtraie dans le cadre des changements climatiques actuellement en cours et qui nécessitent d'être menées plus loin et validées, l'IBGE se lance aujourd'hui dans la révision du plan de gestion dans le but de réduire encore la zone de hêtraie et de développer la zone de biodiversité.

Le groupe socialiste estime qu'il faut veiller à l'équilibre entre les principes de biodiversité soutenus par l'IBGE et la valeur historique et esthétique de la Forêt de Soignes qui repose principalement sur la richesse patrimoniale de la hêtraie.

La proposition de résolution ne se limite pas à proposer la candidature de la Forêt de Soignes à l'inscription sur la Liste du Patrimoine mondial (mesure qui nécessite une dé-

overige twee Gewesten), maar benadrukt op basis van het voorzorgbeginsel de noodzaak om de studies te verfijnen en geen overhaaste en onomkeerbare handelingen te stellen, zoals het op grote schaal vellen van de bomen en het aanplanten van andere soorten.

De volksvertegenwoordiger wijst er aldus op dat het BIM thans een informatiecampaagne voert met een huis-aan-huisfolder. In dat document wordt uitdrukkelijk gewezen op de noodzaak om het beheerplan te herzien en worden cijfers vermeld die uit hun context zijn gehaald.

Die cijfers komen uit studies die nog aan de gang zijn en dus nog niet afgerond zijn. De auteurs benadrukken zelf dat de informatie niet volledig is en dat de analyse bijgevolg hun beperkingen hebben.

De studies bestrijken immers slechts één seizoen en zijn gebaseerd op een steekproef van 145 bomen uit enkele miljoenen bomen in het Zoniënwoud. De gezondste bomen werden niet onder de loep genomen, want ze staan dicht op elkaar, wat een en ander bemoeilijkt.

De studies besluiten dat tweederde van de bomen aan het afsterven is. Dat uit zich door een verlies van vijftien tot vijftien procent van de bladeren van de boom en wordt vooral vastgesteld bij alleenstaande bomen, die gemakkelijker bestudeerd kunnen worden. Het verschijnsel treft evenwel alle leeftijdscategorieën, ook de jongste beuken (vijfzeventig jaar).

Men moet ervoor zorgen dat het beheerplan efficiënt herzien wordt, in samenwerking met de verschillende betrokken partners en op basis van afgeronde wetenschappelijke studies en meer genuanceerde conclusies dan die welke vandaag bij de bevolking worden verspreid.

Afgezien van het voorstel tot inschrijving van het Zoniënwoud op de Lijst van het Werelderfgoed van de Mensheid, moet men erop toezien dat het Zoniënwoud bewaard blijft.

Mevrouw Annemie Maes herinnert eraan dat ze de Minister bevoegd voor Leefmilieu had geïnterpelleerd over de biodiversiteit toen de heer du Bus de Warnaffe haar vragen stelde over het Zoniënwoud. De Groen!-fractie had toen ingezien dat het heel belangrijk was om zo'n voorstel te steunen. De kandidatuur moet evenwel met de overige twee Gewesten worden ingediend.

De volksvertegenwoordigster wijst er vervolgens op dat het Zoniënwoud niet zo oud is. Het oorspronkelijke woud bestaat al eeuwen en het Zoniënwoud is er het afgeleid product van. In de middeleeuwen is voor het eerst sprake van het Zoniënwoud. Toen was het een groter woud. Etymologisch gezien verwijst het Zoniënwoud trouwens naar de Zenne die er doorliep. In het begin van de 19de eeuw sprak men nog van 10.000 hectare tegenover de 4.400 hectare die vandaag nog bestaan.

cision similaire dans les deux autres Régions), mais, sur la base du principe de précaution, met l'accent sur la nécessité d'affiner les études et de ne pas se précipiter dans des actes irréversibles tels que l'abattage massif et la replantation d'autres espèces.

Le député relève ainsi que l'IBGE opère actuellement une campagne d'information sous la forme d'un feuillet distribué en toutes-boîtes. Ce document fait explicitement part de la nécessité de réviser le plan de gestion en mettant en évidence des chiffres sortis de leur contexte.

Ces chiffres ressortent d'études en cours et donc non abouties. Les auteurs soulignent eux-mêmes l'aspect parcellaire des informations et donc la limite des analyses.

Les études ne portent effectivement que sur une seule saison et un échantillon de 145 arbres parmi les quelques millions que la Forêt comporte. Les arbres les plus sains n'ont pas été observés car, regroupés en bouquets serrés, ils sont difficiles d'accès.

Les études concluent au dépérissement de deux tiers des arbres. Ce phénomène se caractérise par une défoliation de vingt-cinq à soixante-cinq pour cent de l'arbre et se constate essentiellement sur des arbres isolés, c'est-à-dire plus facilement observables, mais touche toutes les tranches d'âge, y compris les plus jeunes (septante-cinq ans).

Il faut veiller à ce que la révision du plan de gestion se fasse de manière efficace, en collaboration avec les différents partenaires impliqués, et se base sur des études scientifiques abouties et des conclusions plus nuancées que celles diffusées aujourd'hui auprès du grand public.

Au-delà de la proposition visant à l'inscription sur la Liste du Patrimoine mondial de l'humanité, il s'agit de veiller à la conservation de la Forêt.

Mme Annemie Maes rappelle qu'elle avait interpellé la Ministre de l'Environnement sur la biodiversité en même temps que M. du Bus de Warnaffe l'avait interrogée sur la Forêt de Soignes. Le groupe Groen! avait alors mesuré tout l'intérêt de soutenir une telle proposition. La candidature doit cependant être présentée avec les deux autres Régions.

La députée explique ensuite que la Forêt de Soignes n'est pas si vieille. La forêt d'origine existe depuis des siècles et la Forêt de Soignes en est le produit dérivé. La première fois qu'on la mentionne remonte au Moyen Âge. Elle était à l'époque plus étendue. Etymologiquement, la Forêt de Soignes se réfère d'ailleurs à la Senne qui la traversait. Au début du dix-neuvième siècle, on parle encore de 10.000 hectares pour 4.400 hectares seulement aujourd'hui.

Het kathedraalwoud is ongeveer 200 jaar oud. Het Woud heeft altijd bestaan maar vroeger waren er meer boomsoorten (er waren bijvoorbeeld eiken). Op een bepaald ogenblik is men bomen beginnen te vellen en heeft men enkel beuken geplant.

Dat maakt van het Zoniënwoud een uniek woud, maar dat is tevens een zwak punt. Het probleem is tweevoudig : de beuken passen zich zeer langzaam aan de klimaatveranderingen aan en de jonge bomen hebben niet genoeg plaats om te groeien tussen de oudere bomen.

De volksvertegenwoordiger licht verder toe dat de UNESCO-Werelderfgoedlijst alles samen 890 monumenten bevat, waarvan 176 natuurgebieden. België heeft uitsluitend cultureel erfgoed op de lijst staan : de Grote Markt van Brussel, het Hortahuis, het Stocletpaleis, ... De meeste door de UNESCO beschermde monumenten zijn overigens cultureel erfgoed, maar in andere Europese landen bestaat eveneens beschermd natuur-erfgoed : de Waddenzee in Nederland en de fjorden in Noorwegen bijvoorbeeld.

Tot slot steunt de Groen!-fractie het voorstel met veel enthousiasme wegens de unieke flora en fauna van het Zoniënwoud. Tevens herinnert mevrouw Maes aan het feit dat de beuken een gevaar vormen voor zichzelf, omdat de jonge bomen niet voldoende ruimte hebben om zich te ontwikkelen naast de oudere. Er moet voor gezorgd worden dat het kathedraalwoud zoals we het nu kennen over 100 of 150 jaar nog bestaat.

De heer Ahmed Mouhssin wijst erop dat het Zoniënwoud verschillende functies vervult : landschap, erfgoed, natuur, vrije tijd, groene long. Het vormt dus een complexe realiteit.

Na 2003 zijn trouwens nieuwe studies gevraagd en uitgevoerd door vier universiteiten. De Minister voor het Leefmilieu heeft gepoogd de weerslag van de klimaatveranderingen te objectiveren en heeft daaruit afgeleid dat er nood is aan een nieuw beheerplan.

In juli 2010 is eveneens een bezoek aan het Zoniënwoud gepland voor de leden van de commissie voor het Leefmilieu, samen met de Minister en het BIM. Dat bezoek moet de mogelijkheid bieden beter te begrijpen waarom een nieuwe beheerplan noodzakelijk is.

De volksvertegenwoordiger vindt het dan ook niet nodig dogmatisch vast te houden aan de verplichting om het kathedraalwoud te behouden op vijftig procent van het grondgebied. De resolutie heeft tot doel te benadrukken dat het Woud een belangrijk erfgoed vormt. Het debat over het beheerplan staat daar los van : het vindt plaats en zal nog plaatsvinden in de commissie voor het Leefmilieu, maar is hier niet op zijn plaats.

De Ecolo-fractie vraagt de parlementsleden het oorspronkelijk voorstel goed te keuren. Het is evenwichtig en

La hêtraie cathédrale a environ 200 ans. La Forêt a toujours existé mais se caractérisait jadis par davantage de mixité (on y comptait par exemple des chênes). A un certain moment, on a commencé à faire des coupes et à planter des hêtres uniquement.

Cela la rend unique mais constitue aussi un point faible. Le problème est double : les hêtres s'adaptent très lentement aux changements climatiques et les jeunes arbres ne disposent pas de suffisamment de place pour croître parmi leurs ancêtres.

La députée explique encore que la Liste du Patrimoine mondial de l'UNESCO comporte au total 890 monuments dont 176 patrimoines naturels. Le patrimoine belge repris sur la liste est exclusivement culturel : la Grand-Place de Bruxelles, la maison Horta, le palais Stoclet, ... La plupart des monuments protégés par l'UNESCO sont d'ailleurs culturels mais il existe dans d'autres pays européens un patrimoine naturel protégé également : la *Waddenzee* aux Pays-Bas et les fjords de Norvège par exemple.

En conclusion, le groupe Groen! soutient la proposition avec beaucoup d'enthousiasme en raison de la flore et de la faune uniques de la Forêt de Soignes. Mme Maes rappelle également que les hêtres représentent un danger pour eux-mêmes du fait que les jeunes arbres n'ont pas l'espace suffisant pour se développer à côté des plus vieux. Il faudra veiller à ce que la hêtraie telle que nous la connaissons existe encore dans 100 ou 150 ans.

M. Ahmed Mouhssin rappelle que la Forêt de Soignes remplit plusieurs fonctions : paysage, patrimoine, nature, loisirs, poumon vert. Elle est donc une réalité complexe.

Par ailleurs, de nouvelles études, commandées auprès de quatre universités, ont été réalisées après 2003. La Ministre de l'Environnement a essayé d'objectiver l'impact des changements climatiques et en a conclu à la nécessité d'un nouveau plan de gestion.

Une visite de la Forêt de Soignes des membres de la commission de l'Environnement est également prévue en juillet 2010 avec la Ministre et l'IBGE. Cela permettra de mieux comprendre les raisons pour lesquelles un nouveau plan de gestion est nécessaire.

Le député considère dès lors qu'il ne faut pas s'accrocher de manière dogmatique aux cinquante pour cent du territoire sur lesquels la hêtraie doit être préservée. L'objet de cette résolution est d'insister sur le fait que cette Forêt constitue un patrimoine important. Le débat sur la question du plan de gestion est autre. Il a lieu, et aura encore lieu, en commission de l'Environnement mais n'a pas sa place ici.

Le groupe Ecolo invite les parlementaires à voter la proposition en l'état. Elle est équilibrée et a été réfléchie en te-

overdacht, niet alleen rekening houdend met het belang van het behoud van dat opmerkelijk erfgoed, maar ook met het werk in het kader van dat toekomstig beheerplan en met het werk dat thans aan de gang is in de commissie voor het Leefmilieu.

Mevrouw Béatrice Fraiteur betwijfelt dat het gaat over twee afzonderlijke debatten.

Iedereen wil het Zoniënwoud beschermen, maar iedereen interpreteert de onderzoeken anders.

Thans bestaat er een beheerplan dat enkel vijftig procent van het kathedraalwoud beschermt. Het is absurd in een resolutie te stellen dat men het Zoniënwoud wil beschermen zonder gewag te maken van dat plan.

Bovendien is het nieuwe beheerplan niet goedgekeurd, en zijn de resultaten van de onderzoeken niet beschikbaar.

Bij de gemeenten, de verenigingen, de wetenschappers die ervoor borg staan bestaat een ruime consensus over het in 2003 uitgewerkte beheerplan. De opwarming van het klimaat is zeker versneld, maar een geheel democratisch opgesteld beheerplan kan toch niet zomaar van tafel worden geveegd, enkel op basis van veronderstellingen.

Volgens de heer André du Bus de Warnaffe was er verwarring ontstaan waardoor de voorliggende tekst niet werd ondertekend door de oppositie. De MR-fractie had wel degelijk gevraagd om de tekst mede te ondertekenen, maar na de verklaringen in de pers over het beheerplan meende de volksvertegenwoordiger meningsverschillen te ontwaren – wat nu blijkt uit de ingediende amendementen – en heeft hij daaruit geconcludeerd dat de oppositie zich terugtrok.

De spreker legt ook uit dat de ter zake bevoegde Waalse minister voorstander is van de besproken tekst, hoewel er nog geen officiële verklaring is afgelegd of een resolutie is ingediend. Ook een aantal Vlaamse partijen hebben belangstelling voor de tekst getoond.

De heer Ahmed Mouhssin preciseert nog dat de toelichting van het voorstel verwijst naar het in 2003 opgestelde beheerplan. Er wordt dus rekening gehouden met de werkelijkheid, maar de indieners benadrukken gewoon dat er zich veranderingen voordoen. Bijgevolg wensen ze het beheerplan niet te vermelden in het verzoekend gedeelte.

De volksvertegenwoordiger vraagt dat het niet-geamendeerde voorstel wordt aangenomen.

III. Bespreking van de consideransen en het streepje van het verzoekend gedeelte en stemmingen

De voorzitter herinnert eraan, zoals meegedeeld tijdens de plenaire vergadering van 21 mei 2010, in het kader van

nant compte à la fois de l'intérêt de conserver ce patrimoine avec ses qualités mais également du travail qui sera réalisé dans le cadre de ce futur plan de gestion et du travail qui est mené aujourd'hui en commission de l'Environnement.

Mme Béatrice Fraiteur doute qu'il s'agisse de deux débats distincts.

Tout le monde entend protéger la Forêt de Soignes mais chacun fait une lecture différente des études.

Il existe actuellement un plan de gestion qui ne protège la hêtraie cathédrale qu'à cinquante pour cent. Il est aberrant de préciser dans une résolution qu'on veut protéger la Forêt de Soignes sans mentionner ce plan.

Le nouveau plan de gestion n'a par ailleurs pas été adopté et les résultats des études ne sont pas disponibles.

Le plan de gestion élaboré en 2003 a fait l'objet d'un large consensus parmi les communes, les associations, des scientifiques qui en ont été garants, ... Le réchauffement climatique a certes progressé, mais on ne peut, sur la base de seules suppositions, faire table rase d'un plan de gestion élaboré tout à fait démocratiquement.

M. André du Bus de Warnaffe croit qu'une confusion explique que le texte à l'examen n'a pas été signé par l'opposition. Le groupe réformateur avait bien demandé à co-signer le texte mais suite aux déclarations publiées dans la presse sur le plan de gestion, le député a cru déceler une divergence de vues – qui se matérialise ce jour par le dépôt d'amendements – et en a conclu au retrait de l'opposition.

L'intervenant explique aussi que le ministre wallon compétent en la matière est favorable à la disposition discutée, quoiqu'il n'y ait encore eu ni déclaration officielle ni dépôt de résolution, et que certains partis politiques flamands ont manifesté un intérêt pour ce texte.

M. Ahmed Mouhssin précise encore que les développements de la proposition se réfèrent au plan de gestion élaboré en 2003. La réalité n'est donc pas niée mais les auteurs insistent simplement sur le fait que des changements se produisent; ils ne souhaitent dès lors pas mentionner le plan de gestion dans le dispositif.

Le député invite à voter la proposition non amendée.

III. Discussion des considérants et du tiret du dispositif et votes

La présidente rappelle, comme cela a été communiqué en séance plénière du 21 mai 2010, lors du renvoi de la pro-

de verwijzing van het voorstel van resolutie naar de commissie, dat het opschrift van de Nederlandse versie als volgt is gewijzigd : « Voorstel van resolutie teneinde de UNESCO voor te stellen om het Zoniënwoud en het kathedraalwoud in te schrijven op de Lijst van het Werelderfgoed van de Mensheid ».

Consideransen

Mevrouw Béatrice Fraiteur geeft toelichting bij amendement nr. 1.

De heer André du Bus de Warnaffe preciseert dat de toelichting expliciet verwijst naar het beheerplan en dat het herzien wordt. De verwijzing naar het beheerplan in de consideransen heeft dus geen zin.

Stemmingen

Amendement nr. 1 wordt verworpen met 10 stemmen tegen 4, bij 1 onthouding.

De consideransen worden aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

Verzoekend gedeelte

Mevrouw Béatrice Fraiteur geeft toelichting en verantwoording bij de amendementen nrs 2 en 3.

Mevrouw Viviane Teitelbaum legt uit dat het de bedoeling is om te voorkomen dat bomen omgehakt worden in overtreding van het beheerplan.

Mevrouw Béatrice Fraiteur voegt eraan toe dat, bij gebrek aan een nieuw beheerplan, het plan van 2003 van toepassing blijft. Er zijn echter overtredingen vastgesteld : beuken werden omgehakt, andere soorten werden op plaatsen geplant waar beuken moesten komen, het aantal geplante beuken stemt niet overeen met het beheerplan ...

De heer Ahmed Moussin zegt dat twee zaken hier met elkaar botsen. Men mag de UNESCO niet de indruk geven dat men een woud wil beschermen terwijl men tegelijk alle beuken kapt. Een gewestelijk probleem mag niet naar de VN worden overgeheveld.

Stemmingen

Amendement nr. 2 wordt verworpen met 10 stemmen tegen 4, bij 1 onthouding.

Amendement nr. 3 wordt verworpen met 10 stemmen tegen 4, bij 1 onthouding.

position de résolution en commission, que l'intitulé, dans sa version néerlandaise, a été corrigé comme suit : « Voorstel van resolutie teneinde de UNESCO voor te stellen om het Zoniënwoud en het kathedraalwoud in te schrijven op de Lijst van het Werelderfgoed van de Mensheid ».

Considérants

Mme Béatrice Fraiteur présente et justifie l'amendement n° 1.

M. André du Bus de Warnaffe précise que les développements se réfèrent explicitement au plan de gestion et qu'il est soumis à révision. L'intégration du plan de gestion dans les considérants n'a donc pas de sens.

Votes

L'amendement n° 1 est rejeté par 10 voix contre 4 et 1 abstention.

Les considérants sont adoptés à l'unanimité des 15 membres présents.

Dispositif

Mme Béatrice Fraiteur présente et justifie les amendements n°s 2 et 3.

Mme Viviane Teitelbaum explique qu'il s'agit d'éviter d'abattre des arbres en contravention au plan de gestion.

Mme Béatrice Fraiteur ajoute qu'en l'absence de nouveau plan de gestion, le plan de gestion de 2003 reste effectif. Or, des infractions ont été relevées : des hêtres ont été abattus, d'autres essences ont été plantées là où il fallait des hêtres, le nombre de hêtres plantés ne correspond pas au plan de gestion,...

M. Ahmed Mouhssin explique que deux débats s'entrechoquent. Il ne faut pas donner l'impression à l'UNESCO qu'on veut protéger une forêt dont on abat tous les hêtres. Il ne convient pas de transposer un débat régional au sein de l'ONU.

Votes

L'amendement n° 2 est rejeté par 10 voix contre 4 et 1 abstention.

L'amendement n° 3 est rejeté par 10 voix contre 4 et 1 abstention.

Het verzoekend gedeelte wordt aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

IV. Stemming over het geheel

Het voorstel van resolutie wordt in zijn geheel aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

– Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.

De Rapporteur,

Viviane TEITELBAUM

De Voorzitter,

Marie NAGY

Le dispositif est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

IV. Vote sur l'ensemble

La proposition de résolution, dans son ensemble, est adoptée à l'unanimité des 15 membres présents.

– Confiance est faite à la rapporteuse pour la rédaction du rapport.

La Rapporteuse,

Viviane TEITELBAUM

La Présidente,

Marie NAGY

V. Amendementen

Nr. 1 (van mevrouw Béatrice FRAITEUR, mevrouw Cécile JODOGNE, de heer Willem DRAPS en mevrouw Gisèle MANDAILA)

Na de achtste considerans, de volgende considerans in te voegen :

« *Overwegende dat, in het kader van het behoud van het kathedraalwoud, dat juweel dat uniek is in de wereld, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een beheerplan heeft goedgekeurd, waarover een grootschalig openbaar onderzoek is gehouden en dat voorziet in het behoud van het kathedraalwoud op vijftig procent van de oppervlakte van het Woud; »*

VERANTWOORDING

Dit amendement legt de nadruk op de verbintenissen die de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in 2003 is aangegaan in het beheerplan voor het behoud van de kathedraalbeuken. Dat plan, dat voor vierentwintig jaar is gesloten en waarover, onder meer bij de wetenschappers, een ruime consensus bestaat, voorziet in dat verband in : het behoud van de kathedraalbeuken op vijftig procent van het Woud via een geleidelijke vermindering van vijftien tot vijftig procent op vierentwintig jaar tijd; de regeneratie van 350 hectare oud beukenwoud in de komende vierentwintig jaar in een tempo van vijftien hectare per jaar, te weten negen hectare jonge beuken en zes hectare andere boomsoorten; de regeneratie van die oude beukbeplantingen via openingen bestemd voor regeneratie van een tot twee hectare, waarbij men in die vijftien hectare niet meer dan twee hectare ineens velt.

Nr. 2 (van mevrouw Béatrice FRAITEUR, mevrouw Cécile JODOGNE, de heer Willem DRAPS en mevrouw Gisèle MANDAILA)

Aan het slot van het voorstel, een nieuw lid toe te voegen, luidend :

« *Verzoekt de Regering om het beheerplan van 2003 aan de UNESCO te bezorgen. ».*

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe de UNESCO in te lichten over de maatregelen in het kader van het beheerplan voor het Zoniënwoud, waarover een ruime consensus bestaat.

Nr. 3 (van mevrouw Béatrice FRAITEUR, mevrouw Cécile JODOGNE, de heer Willem DRAPS en mevrouw Gisèle MANDAILA)

Aan het slot van het voorstel, een nieuw lid toe te voegen, luidend :

V. Amendements

N° 1 (de Mmes Béatrice FRAITEUR, Cécile JODOGNE, M. Willem DRAPS et Mme Gisèle MANDAILA)

Après le huitième considérant, insérer le considérant suivant :

« *Considérant qu'afin de préserver ce joyau unique au monde que constitue la hêtraie cathédrale, la Région de Bruxelles-Capitale a adopté un plan de gestion, qui a fait l'objet d'une vaste enquête publique et qui prévoit le maintien partiel de la hêtraie cathédrale sur cinquante pour cent de la surface de la Forêt; ».*

JUSTIFICATION

Cet amendement insiste sur les engagements pris par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale en 2003 dans le plan de gestion quant au maintien de la hêtraie cathédrale. En effet, ce plan conclu pour une durée de vingt-quatre ans et qui a fait l'objet d'un large consensus, notamment auprès des scientifiques, prévoyait à cet égard : le maintien de la hêtraie sur cinquante pour cent de la Forêt par réduction progressive de soixante-cinq pour cent à cinquante pour cent en vingt-quatre ans; la régénération de 350 hectares de vieille hêtraie sur les vingt-quatre prochaines années selon un rythme de quinze hectares par an, en neuf hectares de jeunes hêtres et six hectares d'essences diversifiées; la régénération de ces vieux peuplements de hêtres par trouées de régénération de un à deux hectares, c'est-à-dire que l'on ne coupe dans ces quinze hectares pas plus de deux hectares à la fois.

N° 2 (de Mmes Béatrice FRAITEUR, Cécile JODOGNE, M. Willem DRAPS et Mme Gisèle MANDAILA)

Ajouter, in fine de la proposition, un nouvel alinéa rédigé comme suit :

« *Demande au Gouvernement de transmettre le plan de gestion de 2003 à l'UNESCO. ».*

JUSTIFICATION

Cet amendement vise à informer l'UNESCO des mesures prises dans le cadre du plan de gestion de la Forêt de Soignes qui a fait l'objet d'un large consensus.

N° 3 (de Mmes Béatrice FRAITEUR, Cécile JODOGNE, M. Willem DRAPS et Mme Gisèle MANDAILA)

Ajouter, in fine de la proposition, un nouvel alinéa rédigé comme suit :

« *Gelast de Regering om het beheerplan van 2003, dat voorziet in het behoud van het kathedraalwoud op vijftig procent van de oppervlakte van het Woud, na te leven.* ».

VERANTWOORDING

Dit amendement legt de nadruk op de verbintenissen die de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in 2003 is aangegaan in het beheerplan voor het behoud van de kathedraalbeuken. Dat plan, dat voor vierentwintig jaar is gesloten en waarover, onder meer bij de wetenschappers, een ruime consensus bestaat, voorzigt in dat verband in : het behoud van de kathedraalbeuken op vijftig procent van het Woud via een geleidelijke vermindering van vijftig tot vijftig procent op vierentwintig jaar tijd; de regeneratie van 350 hectare oud beukenwoud in de komende vierentwintig jaar in een tempo van vijftien hectare per jaar, te weten negen hectare jonge beuken en zes hectare andere boomsoorten; de regeneratie van die oude beukbeplantingen via openingen bestemd voor regeneratie van een tot twee hectare, waarbij men in die vijftien hectare niet meer dan twee hectare ineens velt.

« *Enjoint le Gouvernement à respecter le plan de gestion de 2003 qui prévoit le maintien de la hêtraie cathédrale sur cinquante pour cent de la surface de la Forêt.* ».

JUSTIFICATION

Cet amendement insiste sur les engagements pris par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale en 2003 dans le plan de gestion quant au maintien de la hêtraie cathédrale. En effet, ce plan conclu pour une durée de vingt-quatre ans et qui a fait l'objet d'un large consensus, notamment auprès des scientifiques, prévoyait à cet égard : le maintien de la hêtraie sur cinquante pour cent de la Forêt par réduction progressive de soixante-cinq pour cent à cinquante pour cent en vingt-quatre ans; la régénération de 350 hectares de vieille hêtraie sur les vingt-quatre prochaines années selon un rythme de quinze hectares par an, en neuf hectares de jeunes hêtres et six hectares d'essences diversifiées; la régénération de ces vieux peuplements de hêtres par trouées de régénération de un à deux hectares, c'est-à-dire que l'on ne coupe dans ces quinze hectares pas plus de deux hectares à la fois.

